

adwokat

Katarzyna Wolny-Tomczyk

Utrata statusu odpadów dla paliwa alternatywnego RDF

58. Zjazd Krajowego Forum Dyrektorów
Zakładów Oczyszczania Miast

Co to jest paliwo alternatywne?

Paliwo powstałe wskutek przekształcenia odpadów, których **potencjał energetyczny** jest wystarczający do uzyskania źródła energii lub których właściwości pozwalają na ich przetworzenie w produkty możliwe do energetycznego wykorzystania, określa się terminem **paliwa alternatywnego** lub **wtórnego**. Paliwo **RDF** (Refuse Derived Fuel) jest specyficzną odmianą wspomnianego paliwa, charakteryzującą się **wysoką wartością opałową** (przeciętnie 16-18 MJ/kg), a także **homogenicznym rozmiarem cząstek**. Produkcja paliwa RDF polega na **wydzieleniu** z odpadów komunalnych palnej frakcji (papieru, tworzyw sztucznych, materiałów tekstylnych, drewna, gumy) poprzez ich **sortowanie**, a także poddanie wielostopniowemu procesowi **rozdrabniania**, a następnie **brykietowania**.

Paliwo z odpadów – dlaczego trzeba?

Zgodnie z treścią załącznika nr 4 do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 16 lipca 2015 roku w sprawie dopuszczania odpadów do składowania na składowiskach* dopuszczalna graniczna wartość ciepła spalania odpadów, które można składować na składowisku wynosi **6 MJ/kg suchej masy**.

W rezultacie odpady stanowiące pozostałości z mechaniczno-biologicznego ich przetwarzania należy zagospodarować w inny sposób – chociażby poprzez uzyskiwanie **paliwa alternatywnego**.

* zastąpiło rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 8 stycznia 2013 roku w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu

RDF w Polsce w liczbach

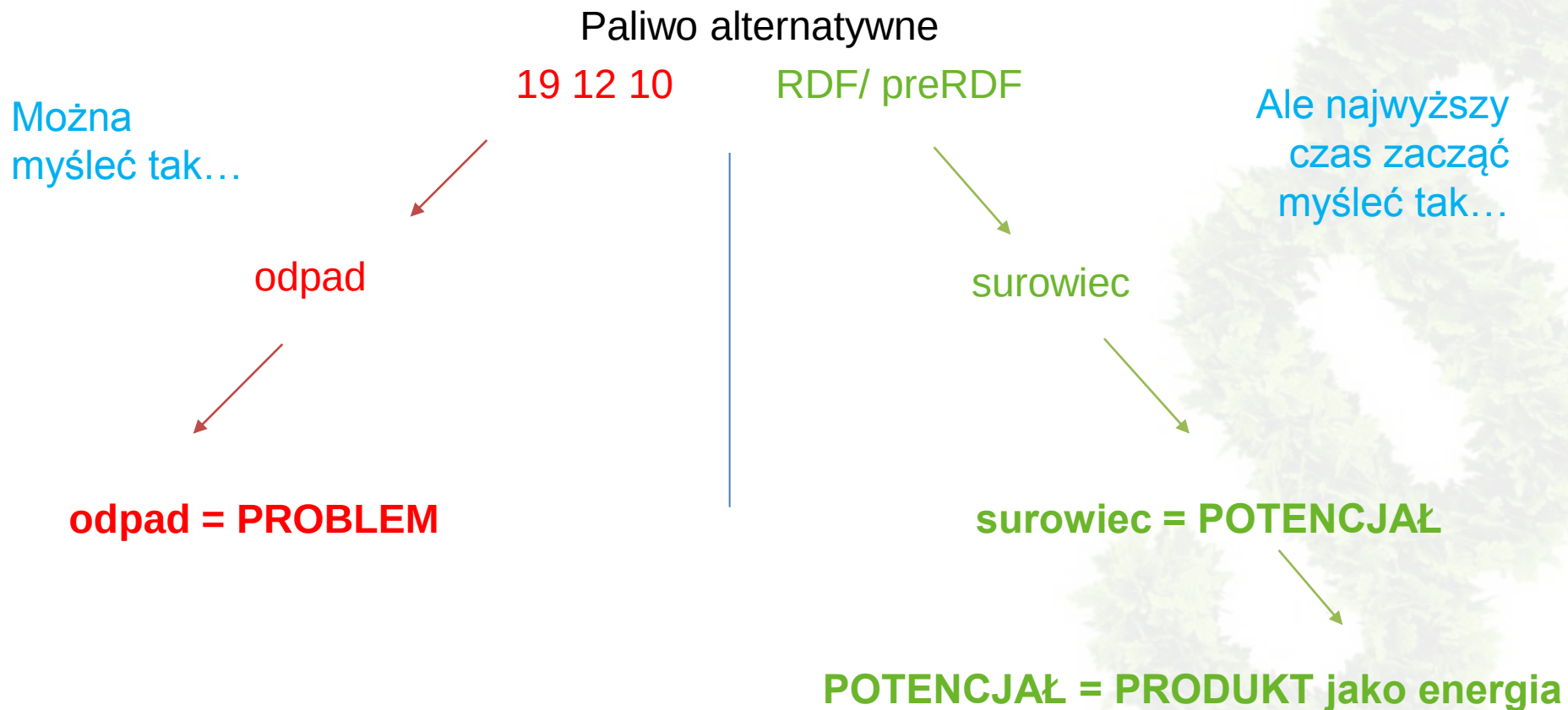
W Polsce co roku wytwarzane jest ok. 12,7 mln ton odpadów komunalnych, z czego 21,5% (2,7 mln ton) stanowią odpady nadające się do termicznego przetworzenia. Dane te – w obliczu rozwoju gospodarczego i zwiększających się potrzeb gospodarstw domowych – wykazują oczywistą tendencję wzrostową. Odpady mogące podlegać przetwarzaniu termicznemu, czyli tzw. **PRE-RDF** i **RDF** obecnie wykorzystuje się głównie w spalarniach odpadów i cementowniach, nie doceniając jego **znaczącego potencjału do szerszego wykorzystania gospodarczego**. Potencjału – co warto podkreślić – który bez żadnych zmian legislacyjnych mógłby przynosić wymierne korzyści gospodarcze już teraz.

PRE-RDF: frakcja palna odpadów komunalnych o nienormowanych właściwościach (np. nadsitowa w instalacjach do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów).

Nowe trendy w gospodarowaniu odpadami są konieczne!

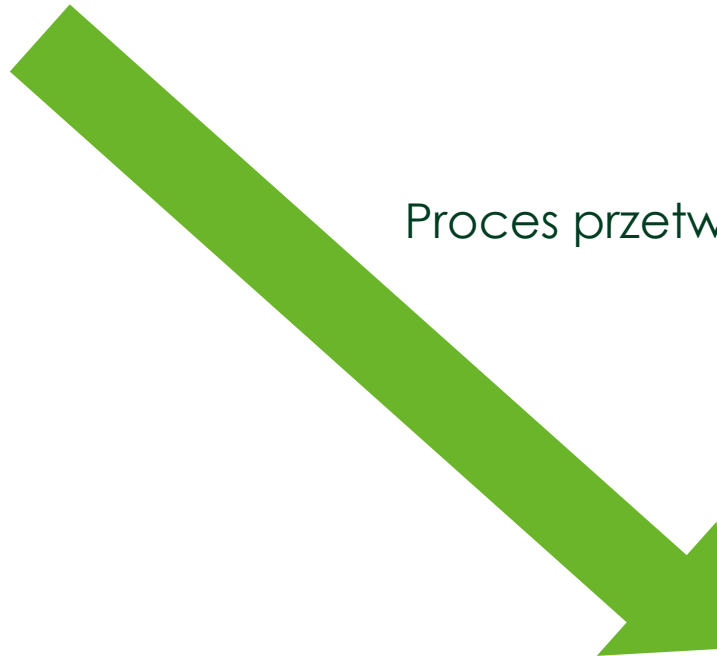
Zmiana sposobu myślenia o paliwie alternatywnym

Co to jest odzysk?

Odpad

Proces przetwarzania

**Produkt
(np. paliwo
alternatywne)**

Odzysk to też recykling

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 23 ustawy o odpadach, przez **recykling** rozumie się **odzysk**, w ramach którego odpady są **ponownie przetwarzane** na **produkty**, materiały lub substancje wykorzystywane w pierwotnym celu lub **innych celach (...)**

Utrata statusu odpadów – warunki sine qua non

Poddanie odpadu odzyskowi / recyklingowi

Łączne spełnienie następujących warunków

- przedmiot lub substancja są powszechnie stosowane do konkretnych celów,
- istnieje rynek takich przedmiotów lub substancji lub popyt na nie,
- dany przedmiot lub substancja spełniają wymagania techniczne dla zastosowania do konkretnych celów oraz wymagania określone w przepisach i w normach mających zastosowanie do produktu,
- zastosowanie przedmiotu lub substancji nie prowadzi do negatywnych skutków dla życia, zdrowia ludzi lub środowiska.

**UTRATA STATUSU
ODPADÓW**

Spełnienie wymagań
określonych przez
przepisy Unii Europejskiej

Utrata statusu odpadów – spełnienie wymagań ustawowych

1) „na skutek poddania ich odzyskowi, w tym recyklingowi”

✓**TAK – 19 12 10 PODDANY PRZETWORZENIU – RECYKLING (R3, R5)**

2) „przedmiot lub substancja są powszechnie stosowane do konkretnych celów”

✓**TAK – JAKO PALIWO = PRODUKT**

3) „istnieje rynek takich przedmiotów lub substancji lub popyt na nie”

✓**TAK – ŚWIADCZĄ O TYM CHĘCI WYKORZYSTANIA PALIWA = PRODUKTU PRZEZ ŹRÓDŁA SPALANIA PALIW**

Utrata statusu odpadów – spełnienie wymagań ustawowych

4) „dany przedmiot lub substancja spełniają wymagania techniczne dla zastosowania do konkretnych celów oraz wymagania określone w przepisach i w normach mających zastosowanie do produktu”

✓TAK, PRODUKT SPEŁNIA NORMY I WYMAGANIA, GDYŻ JEST POWTARZALNY, JEGO SKŁAD DA SIĘ ZAPROJEKTOWAĆ I STWORZYĆ, TAK BY ŹRÓDŁA SPALANIA PALIW MOGŁY SPALAĆ PALIWO = PRODUKT W SWOICH KOTŁACH

Utrata statusu odpadów – spełnienie wymagań ustawowych

5) „zastosowanie przedmiotu lub substancji nie prowadzi do negatywnych skutków dla życia, zdrowia ludzi lub środowiska”

✓ **NIE PROWADZI, BO MAMY BATY I STANDARDY EMISYJNE, KTÓRE BĘDĄ DOCHOWANE PRZY SPALANIU PALIWA = PRODUKTU W ŹRÓDŁACH SPALANIA PALIW**

6) „wymagania określone przez przepisy Unii Europejskiej”

✓ **DO TEJ PORY NIE OKREŚLONO WYMOGÓW DLA RDF**

Procedura utraty statusu odpadów w Polsce

Art. 14 ust. 1a ustawy o odpadach

Minister właściwy do spraw klimatu w porozumieniu odpowiednio z ministrem właściwym do spraw: budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, energii, gospodarki, gospodarki morskiej, łączności, informatyzacji, rolnictwa, transportu, żeglugi śródlądowej, wewnętrznych, zdrowia oraz Ministrem Obrony Narodowej, **może** określić, w drodze **rozporządzenia**, odrębnie dla jednej lub kilku spraw, dla niektórych odpadów, **szczegółowe kryteria** stosowania warunków utraty statusu odpadów, o których mowa w ust. 1 pkt 1, obejmujące w szczególności:

- 1) odpady wykorzystywane w procesie odzysku;
- 2) dopuszczalne procesy i techniki przetwarzania tych odpadów;
- 3) kryteria jakościowe stosowane do materiałów powstałych w procesie odzysku, które utraciły status odpadów, zgodnie z mającymi zastosowanie normami dotyczącymi produktów obejmującymi w razie potrzeby dopuszczalne wartości zanieczyszczeń;
- 4) wymogi dotyczące systemu gospodarowania, aby wykazać zgodność z warunkami utraty statusu odpadów, obejmujące kontrolę jakości i monitorowanie własnej działalności;
- 5) wymogi dotyczące oceny oraz oświadczenia o zgodności z warunkami utraty statusu odpadów.

Na dzień dzisiejszy nie ma takich rozporządzeń, co oznacza, że każdy wniosek o uznanie utraty statusu odpadów jest rozpatrywany indywidualnie w drodze decyzji administracyjnej – zezwolenia na przetwarzanie odpadów lub pozwolenia zintegrowanego.

Indywidualne podejście do uznania utraty statusu odpadów w prawie polskim

Plus

- Indywidualne podejście to większa swoboda dla przedsiębiorcy w uzyskaniu zgody organu na stwierdzenie utraty statusu odpadów.

Minus

- Brak jednolitej praktyki postępowania w organach administracji publicznej, co oznacza, że utrata statusu odpadów może zostać zaaprobowana przez jeden organ, a przez drugi nie.

Gdy przepisów unijnych brak...

Jednocześnie, celem właściwego wdrażania, stosowania i egzekwowania przepisów prawa europejskiego w zakresie odpadów, Komisja Europejska przygotowała „Wytyczne dotyczące interpretacji kluczowych postanowień dyrektywy 2008/98/WE w sprawie odpadów”.

Wyjaśniając przedmiotowy aspekt Komisja Europejska wskazuje, że „**w przypadku gdy na szczeblu unijnym nie określono kryteriów utraty statusu odpadu, państwa członkowskie mogą na szczeblu krajowym podjąć decyzję o tym, czy pewne odpady przestają być odpadami.**

(...). Przy czym państwa członkowskie muszą przestrzegać wymogów dotyczących zawiadamiania zgodnie z dyrektywą 98/34/WE.

Wszelkie projekty regulacji technicznych opracowywane przez państwa członkowskie w zakresie kryteriów utraty statusu odpadu muszą być zgłaszane, aby Komisja mogła sprawdzić ich zgodność z art. 6 ust. 1 dyrektywy ramowej oraz ich wpływ na funkcjonowanie rynku wewnętrznego. Obejmuje to de facto regulacje techniczne, takie jak przepisy administracyjne lub dobrowolne umowy (szczegółowe omówienie zob. art. 1 dyrektywy 98/34/WE). **Decyzje odnoszące się do konkretnego przypadku nie muszą być zgłaszane, mimo iż mogą się one opierać na ogólnych przepisach administracyjnych, których zgłoszenie jest obowiązkowe.**

Komunikat Komisji w sprawie wdrażania pakietu dotyczącego GOZ

- W gospodarce o obiegu zamkniętym materiały powinny pozostawać **w fazie odpadu jedynie tymczasowo**, ponieważ celem jest ich odzyskanie i ponownie **włączenie do gospodarki** w zastępstwie materiałów pierwotnych. Aby to było możliwe, w większości przypadków materiałów poddanych recyklingowi [na zasadzie analogii innym procesom] *nie należy uznawać za odpady*.
- Trzeba doprowadzić do **większej harmonizacji w interpretowaniu i wdrażaniu** przepisów dotyczących **zniesienia statusu odpadu** w całej UE, tak aby jeszcze bardziej ułatwić wykorzystywanie materiałów odzyskanych w UE.

GOZ i Waste-to-Energy

Koncepcja **gospodarki o obiegu zamkniętym** zakłada, że produkty, materiały i surowce powinny być wykorzystywane tak długo, jak tylko jest to możliwe, a ilości powstających odpadów powinny być ograniczone do minimum. To duży krok do przodu względem założeń gospodarki linearnej, opartej na zasadzie **4w**: „**weź – wyprodukuj – wykorzystaj – wyrzuć**”, gdyż **GOZ odrzuca etap „wyrzuć” i zastępuje go „wykorzystaj ponownie”**. Należy pamiętać, że, niezależnie od poziomu segregacji, po wtórnym wykorzystaniu pozostaje pewna część odpadów, która nie nadaje się do recyklingu materiałowego i surowcowego. Wykorzystywana jest natomiast do tworzenia tzw. **paliw alternatywnych**, w skrócie **RDF**.

Teza wyroku TSUE z dnia 28.03.2019 r.,
sprawa C-60/18 Tallinna Vesi

Jeżeli nie określono na poziomie Unii żadnego kryterium ustalania utraty statusu odpadu w odniesieniu do określonego rodzaju odpadów – utrata takiego statusu jest uzależniona od istnienia kryteriów określonych na podstawie ogólnie obowiązującego krajowego aktu prawnego dotyczącego tego rodzaju odpadów.

Wyrok TSUE z 14.10.2020 r., C-629/19, SAPPI AUSTRIA PRODUKTIONS-GMBH & CO KG I WASSERVERBAND "REGION GRATKORN-GRATWEIN" PRZECIWKO LANDESHAUPTMANN VON STEIERMARK

- Należy w tym względzie przypomnieć, że art. 6 ust. 1 akapit pierwszy dyrektywy 2008/98 określa warunki, którym powinny odpowiadać ściśle kryteria pozwalające na ustalenie, jakie odpady przestają być „odpadami” w rozumieniu art. 3 pkt 1 tej dyrektywy, w sytuacji gdy poddano je procesowi odzysku lub recyklingu.
- Przy odzysku odpadów należy zapewnić wysoki poziom ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego.

Utrata statusu odpadów pożądana w wymiarach lokalnym i ogólnokrajowym

- Przede wszystkim utrata statusu odpadów pozwoli na zahamowanie wzrostu kosztów gospodarowania odpadami (a może nawet ich obniżenie), które ponosi każdy z nas. Stanie się tak dlatego, że utrata statusu odpadów będzie równoznaczna z końcem ponoszenia kosztów zagospodarowania frakcji kalorycznej odpadów przez gminy.
- Utrata statusu odpadów pozwala również na pełniejszą realizację zasady samofinansowania się gminnego systemu gospodarowania odpadami, wyrażonej w art. 6r ustawy z 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.
- Nie będzie problemów z nielegalnym magazynowaniem / składowaniem paliwa alternatywnego = produktu, bo nie będzie woli jego wyzbycia się (przy spełnieniu określonych parametrów i wymagań będzie to bowiem produkt pełnowartościowy, a nie „niechciany” odpad).

Utrata statusu odpadów pożądana w wymiarach lokalnym i ogólnokrajowym

- Co więcej, utrata statusu odpadów powinna być brana pod uwagę przy obliczaniu poziomów recyklingu osiągniętych przez gminy, gdyż przetwarzanie odpadów o kodzie 19 12 10 będzie służyło użytecznemu zastosowaniu paliwa alternatywnego przez zastąpienie innych materiałów – tj. innych paliw, a wręcz do ponownego przetworzenia na produkty, materiały lub substancje wykorzystywane w pierwotnym celu lub innych celach – co doskonale wpisuje się w ustawową definicję recyklingu.

Poziomy recyklingu a utrata statusu odpadów

- Zgodnie z Komunikatem Komisji Europejskiej w sprawie monitorowania gospodarki o obiegu zamkniętym z 16 stycznia 2018 roku: „W planie działania dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym gospodarka o obiegu zamkniętym oznacza gospodarkę, gdzie **wartość produktów, materiałów i zasobów w gospodarce jest utrzymywana tak długo, jak to możliwe**”.
- Całkowity poziom recyklingu uregulowany jest w dyrektywie ramowej w sprawie odpadów. Co ważne, zgodnie z Komunikatem „**Zwiększenie poziomu recyklingu stanowi element przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym**”.
- **RDF jest surowcem do dalszego wykorzystania w gospodarce** – ma **potencjał**, który należy wykorzystać. Obrót surowcami poddającymi się procesowi recyklingu odzwierciedla znaczenie rynku wewnętrznego oraz globalnego udziału w gospodarce o obiegu zamkniętym. Regulacje unijne w tym zakresie: polityka rynku wewnętrznego, rozporządzenie w sprawie przemieszczania odpadów, polityka handlowa.

Poziomy recyklingu a utrata statusu odpadów

- Utrata statusu odpadów, przykładowo dla paliwa alternatywnego RDF, następuje poprzez procesy recyklingu (m.in. **R3, R5**) – zgodnie z załącznikiem nr 1 do naszej krajowej ustawy o odpadach:
- ✓ „R3 Recykling lub odzysk substancji organicznych, które nie są stosowane jako rozpuszczalniki (w tym kompostowanie i inne biologiczne procesy przekształcania)” – **część bio w RDF (50%)**.
- ✓ „R5 Recykling lub odzysk innych materiałów nieorganicznych” – **część nie-bio w RDF (50%)**.

Utrata statusu odpadów korzystna dla źródeł spalania paliw

- Produkt to **gwarancja spełnienia norm i standardów dla jakości i kaloryczności** surowca opałowego. To że te normy i standardy zostają spełnione udowodnione zostaje już na etapie utraty statusu odpadów. Przy produkcji to dostawca RDF odpowiada za jego jakość, więc potencjalna EC nie kupuje tzw. kota w worku.
- Paliwo RDF ma **niższą emisyjność – ok. 50 proc. CO₂** w porównaniu do paliw węglowych; ma też niższe dopuszczalne poziomy emisji innych substancji, paliwo to może być stosowane zarówno w dużych obiektach spalania, jak i w obiektach o mniejszej mocy, w tym lokalnych ciepłowniach i elektrociepłowniach.
- Paliwo RDF odznaczające się kalorycznością na poziomie 18 MJ/kg, pozwala zastąpić spokojnie ok. 20% tradycyjnego paliwa kopalnego.
- Wdrożenie RDF do spalania znacząco **obniża emisję pyłu, CO₂, SO₂ oraz NO_x** w stosunku do tradycyjnych instalacji opartych o paliwo węglowe.

Utrata statusu odpadów korzystna dla źródeł spalania paliw

- Przykładowo, z dostępnych analiz wynika, że stosowanie RDF w EC Zabrze ma pozytywny wpływ na środowisko, bo pozwala **na jedenastokrotny spadek emisji pyłów i siedmiokrotny spadek emisji dwutlenku siarki** w porównaniu do starych elektrociepłowni węglowych w Zabrzu i Bytomiu.
- RDF jest **tańszy od węgla i gazu ziemnego**. Współspalanie paliwa alternatywnego = produktu doprowadza do **obniżenia raportowania CO₂** – jest to korzyść finansowa; ceny na giełdzie uprawnień do emisji CO₂ wykazują tendencję wzrostową (obecnie około 50 euro za jedną jednostkę emisji).
- **Energia ze spalania RDF jako produktu (nie odpadu), zawierającego 50% bio, zaliczana jest jako energia z OZE.**

Utrata statusu odpadów korzystna dla źródeł spalania paliw

- Zagwarantowanie **bezpieczeństwa energetycznego** poprzez **dywersyfikację** źródeł energii i zapewnienie stałego dopływu energii (**stabilność**), zahamowanie wzrostu cen energii cieplnej i elektrycznej, wykorzystywanie źródła energii tańszego niż prąd i gaz.
- Ograniczenie importu węgla kamiennego i gazu ziemnego – **ograniczenie wypływu kapitału polskiego** do zagranicznego poprzez zakup paliw ciekłych, stałych i gazowych.
- **Modernizacja i rozbudowa krajowej sieci ciepłowniczej** – wykorzystanie istniejącej w Polsce infrastruktury do produkcji i przesyłania ciepła. Rozwiązanie umożliwi obniżenie kosztów zagospodarowania odpadów i wytwarzania energii na terenie całego kraju i stanowić będzie szansę rozwojową, zwłaszcza w dobie realizacji planu redukcji wydobycia i wykorzystania węgla kamiennego.

RDF traci status odpadów w UE – analiza modelu austriackiego

- W przypadku paliw zastępczych o jakości porównywalnej do paliw konwencjonalnych możliwe jest zadeklarowanie zakończenia statusu odpadów. W takim przypadku należy przygotować **certyfiakat oceny** i przedłożyć go Federalnemu Ministerstwu Ochrony Klimatu, Środowiska, Energii, Mobilności, Innowacji i Technologii. Wymagany jest również zapis w elektronicznym bilansie odpadów w magazynie produktów.
- Zakończenie statusu odpadów dla paliw zastępczych jest powiązane ze **zgodnym z przeznaczeniem ich wykorzystaniem**. Zastępcze produkty paliwowe mogą być spalane wyłącznie w zakładach o nominalnej mocy cieplnej 50 kW lub większej, które przestrzegają wartości granicznej pyłu wynoszącej 20 mg/m³. Jeśli warunki te są spełnione, **status odpadów kończy się wraz z deklaracją**.
- Właściciele odpadów, którzy deklarują zakończenie statusu odpadów, muszą co roku składać sprawozdanie do Federalnego Ministerstwa Ochrony Klimatu, Środowiska, Energii, Mobilności, Innowacji i Technologii na temat rodzaju i ilości zastępczego produktu paliwowego, zmian docelowych odbiorców w minionym roku oraz wyników kontroli zewnętrznej.

RDF traci status odpadów w UE – analiza modelu czeskiego

- **Norma europejska** – paliwo alternatywne produktem w Czechach.
- **Nowa ustawa** o odpadach Nr 541/2020 Dz.U., wejście w życie od 1 stycznia 2021 roku.
- **Koniec reżimu odpadów:**
 - § 9: Definicja oraz kiedy i na jakich warunkach prawnych odpady przestają być odpadem.
 - § 10: Koniec reżimu odpadów
 - Warunki, na jakich urząd wojewódzki wyraża zgodę na recykling lub odzyskiwanie odpadu w inny sposób, kiedy odpady przestają być odpadem.
 - Wnioskodawca załącza do wniosku oświadczenie Ministerstwa Przemysłu i Handlu, czy otrzymany przedmiot jest zwykle używany do określonego celu wskazanego w jego wniosku, czy istnieje na niego rynek lub jest na niego popyt oraz czy spełnia zasady wprowadzania produktów do obrotu oraz obowiązującą opinię regionalnej stacji higieny w zakresie wpływu na zdrowie ludzi i ocenę ryzyka zdrowotnego.

RDF traci status odpadów w UE – analiza modelu czeskiego

- Od marca 2021 roku czeskie ministerstwo środowiska przygotowuje **nowe rozporządzenie w sprawie utraty statusu odpadów dla paliw alternatywnych.**
- Pod względem prawnym podstawą są:
 - Ustawa nr. 541/2021 Dz.U o odpadach
 - Ustawa nr 22/1997 Dz.U Coll. w sprawie wymagań technicznych dotyczących produktów
 - Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady: (WE) 2008/98 w sprawie odpadów, oraz 2010/75/UE w sprawie emisji przemysłowych

Europejski Zielony Ład

- Europejski Zielony Ład to nowa strategia na rzecz wzrostu, której celem jest **przekształcenie UE w sprawiedliwe i prosperujące społeczeństwo żyjące w nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce, która w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto** i w ramach której **wzrost gospodarczy będzie oddzielony od wykorzystania zasobów naturalnych**.
- **Komisja 4 marca 2020 r.** przyjęła wniosek ustawodawczy dotyczący „Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego ramy na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmieniającego rozporządzenia (UE) 2018/1999 (**Europejskie prawo o klimacie**). W ten sposób cel osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. znajdzie umocowanie prawne. Oprócz tego prawo o klimacie zapewni, aby wszystkie polityki UE przyczyniały się do osiągnięcia celu neutralności klimatycznej, a wszystkie sektory odgrywały w tym procesie swoją rolę.

Paliwa alternatywne a KPO

W przekazanym do konsultacji Projekcie **Krajowego Planu Odbudowy (KPO)**, który ma służyć wykorzystaniu unijnych pieniędzy na wychodzenie z kryzysu covidowego, założono, że **odpady mają być obok źródeł odnawialnych sposobem na zastąpienie ciepła z węgla.**

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej oficjalnie przesłało Krajowy Plan Odbudowy (**KPO**) do Komisji Europejskiej przez system CIRCABC (info MKiS 03.05.2021). Dokument jest podstawą do wypłaty pieniędzy z unijnego Funduszu Odbudowy. Z tej puli Polska będzie miała do dyspozycji około 58 miliardów euro. W KPO (przekazanym do KE) czytamy: „Poza samą warstwą inwestycyjną, wyzwaniem będzie także dostosowanie już istniejących – oraz przygotowanie nowych – przepisów umożliwiających szersze zastosowanie technologii wodorowych i rozwój innych **paliw alternatywnych.**”

Fundusz Modernizacyjny

- **Fundusz Modernizacyjny** to nowy instrument utworzony w celu wsparcia realizacji celów polityki energetyczno-klimatycznej. Ma on wspierać modernizację systemu energetycznego i poprawę efektywności energetycznej krajów Unii Europejskiej, w których PKB per capita jest niższe niż 60% średniej dla całej UE (odnosząc do roku 2013). Zacznie on funkcjonować od połowy 2021 roku i będzie bazował na środkach pochodzących ze sprzedaży przez Komisję Europejską uprawnień do emisji.
- **Polska będzie największym beneficjentem Funduszu**, a prognozowana (zależna od cen uprawnień do emisji) pula środków dla naszego kraju to **co najmniej 20 mld zł** w okresie 2021-2030.

Inne źródła dofinansowania

- Dofinansowanie z **Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska**
- Dofinansowanie z Rządowego Funduszu **Polski Ład**:
Program Inwestycji Strategicznych

Dziękuję za uwagę!

W razie jakichkolwiek pytań, wątpliwości,
chęci konsultacji, proszę o kontakt:

adwokat Katarzyna Wolny-Tomczyk

ECO LEGAL Kancelaria Adwokatów i Radców Prawnych

tel. 609 678 886, e-mail: k.wolny-tomczyk@ecolegal.pl